

De veiligheid van gerecyclede bestanddelen in voedselverpakkingen waarborgen: ambitie versus realiteit

Samenvatting

December 2022 – Zero Waste Europe

Samenvatting

Het huidige gebruik van plastic en plasticproducten, en met name van verpakkingen, is grotendeels lineair, met een groot aandeel aan producten voor eenmalig gebruik en een laag percentage hergebruik in de economie. Recycling van plastic in Europa zal naar verwachting de komende vijf tot tien jaar aanzienlijk toenemen, met name als reactie op de toegenomen druk van regelgevers en consumenten. Beleidsmakers en grote merken bespreken voortdurend de behoeften en de beste wegen om de circulariteit van de plasticwaardeketen te verbeteren. **De manier waarop de productie en het gebruik van plastic in de samenleving duurzamer wordt gemaakt en het tempo waarin we gerecyclede kunststoffen gebruiken, zal afhangen van de beslissingen die vandaag worden genomen.**

Als we het verdere gebruik van plastic willen rechtvaardigen, moeten we de productievolumes en de levenscyclus ervan beter onder controle hebben. Daarnaast moeten we oplossingen zoeken en opschalen, waarmee het hergebruik en de duurzaamheid van plastic kan worden vergroot en de waarde ervan bij herhaaldelijk gebruik en recycling behouden kan blijven. **Aangezien de voortdurende productie van materiaal inherent niet duurzaam is, moet het gebruik van plastic verpakkingen de komende jaren worden verminderd.**

Vanaf het begin moeten alle producten duurzaam worden ontworpen met bewezen niet-giftige chemicaliën. Volgens de beginselen van de circulaire economie speelt recycling een belangrijke rol bij het sluiten van de kringloop, maar pas nadat alle mogelijkheden voor preventie en hergebruik zijn uitgeput. We kunnen er niet op vertrouwen dat de plasticproducenten deze stappen vrijwillig zullen zetten. Toezeggingen van bedrijven om de vervuiling door plastic te verminderen, vertalen zich niet in een lager gebruik van nieuw plastic of in minder plasticvervuiling, omdat bij deze vrijwillige beloftes de nadruk wordt gelegd op recycling in plaats van op een verminderde plasticproductie. Het terugdringen van het plasticverbruik is ook van cruciaal belang om de klimaatdoelstellingen van de EU te halen.

Momenteel zijn voedselverpakkingen een bekende bron van een mengsel van chemische stoffen die van de verpakking in voedsel en dranken kunnen migreren en uiteindelijk in het menselijk lichaam terecht kunnen komen. Sommige van deze chemicaliën hebben gevaarlijke eigenschappen en staan erom bekend dat ze schadelijk zijn voor onze gezondheid. De toxiciteit van vele andere chemische stoffen in voedselverpakkingen is of niet volledig gekarakteriseerd of gewoon onbekend. Een erkend probleem is dat **het gebruik van gerecyclede materialen de mens op nieuwe manieren kan blootstellen aan gevaarlijke chemische stoffen in verontreinigde gerecyclede materiaalstromen.**

Recycling van plastic voor verpakkingen die in contact met levensmiddelen komen, is onderworpen aan een complex samenspel van voorschriften en moet op een holistische wijze worden benaderd. Niettemin is het vaak onduidelijk wat er in de praktijk precies moet gebeuren om naleving te garanderen, en meer nog, hoe veiligheid moet worden bereikt en hoe dit kan worden aangetoond.

Op dit moment kan niet worden aangetoond dat recyclingtechnologieën in staat zijn alle toxische chemische stoffen die al in plastic aanwezig zijn, te verwijderen. Gezien de wijze waarop plastic materialen die met levensmiddelen in aanraking komen en de recycling daarvan zijn gereguleerd – met inbegrip van recente steun voor de ontwikkeling van innovatieve recyclingtechnologieën – schuift het hele proces de verantwoordelijkheid voor de aanpak van de toxische gevolgen van recycling van de plasticproducenten naar de recyclingbedrijven, die worstelen met de verwerking van vele niet-recyclebare of moeilijk hanteerbare plastics, die vaak (al dan niet opzettelijk) schadelijke chemische stoffen bevatten die tijdens het (vroegere) fabricageproces en gebruik zijn geïntroduceerd.

Er is een radicale verandering nodig. Degelijke beginselen van circulair ontwerp zorgen ervoor dat de kwaliteit van het materiaal (in termen van chemische, fysische en mechanische eigenschappen) tijdens de recycling behouden blijft of verbeterd wordt. Bovendien maken dergelijke beginselen hoogwaardige toepassingen mogelijk in plaats van

downcycling (lagere kwaliteit en lagere waarde). Deze verandering moet ook een definitie van het begrip 'veiligheid' omvatten. Volgens de huidige regelgeving zijn materialen die met levensmiddelen in contact komen 'veilig' als ze voldoen aan de regelgeving waarin 'veilige niveaus' voor een kleine reeks goed bestudeerde chemische stoffen zijn vastgesteld. De wetgeving slaagt er echter tot dusver niet in de echte veiligheid van producten te waarborgen, namelijk de afwezigheid van gevaarlijke en ongeteste chemische stoffen in consumentenproducten ([zie Aanbeveling 1](#)).

Aanbevelingen

Het realiseren van een circulaire en gifvrije economie is een complex maar haalbaar proces, en het sluiten van de kringloop voor plastic afval en plastic recycling is een belangrijk element in de vergelijking.

Ons document bevat de volgende aanbevelingen voor beleidsmakers, autoriteiten en verpakkingsfabrikanten:

1. EU-wetgeving moet dringend de gevaarlijkste chemische stoffen geleidelijk uitbannen en ervoor zorgen dat verpakkingen en andere voorwerpen die met levensmiddelen in aanraking komen werkelijk veilig zijn voor gebruik, hergebruik en recycling. Daarom roepen wij de Europese Commissie op om tijdig een ambitieus voorstel in te dienen voor een herziene kaderregeling inzake materialen die met levensmiddelen in contact komen [*Food Contact Material (FCM)*]. Met name in de definitie van veiligheid in de huidige verordening (art. 3, 1935/2004) moet 'hoeveelheden' worden vervangen door 'geen gevaarlijke chemische stoffen en geen ongeteste chemische stoffen in materialen en voorwerpen'. Zo kan het risico voor de menselijke gezondheid als gevolg van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in verpakkingen voor levensmiddelen/voorwerpen die met levensmiddelen in contact komen, worden weggenomen.
2. In de herziene Verordening Verpakking en Verpakkingsafval moeten de niet-giftige aspecten van gebruikte materialen adequaat worden behandeld en moet een definitie van 'hoogwaardige recycling' worden vastgelegd. Hierbij moet het elimineren van risico's voor de volksgezondheid als gevolg van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in verpakkingen of verpakkingscomponenten worden gestimuleerd.
3. Voor diverse chemische stoffen die in verpakkingen worden gebruikt, liggen nu al belangrijke wijzigingen in de regelgeving in het verschiet. Toonaangevende partijen in de FCM/voedselverpakkingsindustrie wordt daarom aangeraden een proactieve aanpak te ontwikkelen om gevaarlijke chemische stoffen geleidelijk uit te bannen.
4. Ontwerpers van verpakkingen en producten moeten rekening houden met de volledige levenscyclus van een product en met de uitdagingen van [gifvrije materialen en producten](#) voor schone materiaalkringlopen via beginselen van ecologisch ontwerp. In principe zouden producten die aan het eind van hun levensduur niet veilig kunnen worden gebruikt, hergebruikt en gerecycled, niet mogen worden geproduceerd of überhaupt op de markt gebracht.
5. De veiligheid van zowel nieuwe als gerecyclede plastics hangt af van de beschikbaarheid van informatie. In de bestaande FCM-wetgeving worden schadelijke chemische stoffen die bij de productie van plastic worden gebruikt, tot op zekere hoogte besproken. Veiligheidsinformatie over polymeren ontbreekt echter omdat er geen voorschriften voor de registratie ervan bestaan. De Commissie moet ervoor zorgen dat alle in plastic FCM gebruikte polymeren onder de verplichte registratie in het kader van REACH vallen, en dat de chemische bestanddelen ervan naar behoren worden beoordeeld op hun gevolgen voor de menselijke gezondheid.
6. Voor een goede uitvoering en handhaving van de nieuwe verordening inzake recycling van plastic zijn een geïntegreerde aanpak van de waardeketen, transparantie en traceerbaarheid van chemische aspecten in de gehele waardeketen, alsmede strenge normen noodzakelijk.
7. De lidstaten moeten zorgen voor de nodige middelen om de naleving van de bestaande wetten af te dwingen, met name door middel van audits van recyclers en controles van de op de markt gebrachte producten.
8. De Commissie moet het opstellen van regels voor de analytische controle en van geaccrediteerde methoden vergemakkelijken en de lidstaten ondersteunen bij de handhaving van de huidige regelgeving inzake FCM door middel van gespecialiseerde richtsnoeren en opleiding.

9. De Commissie moet strengere termijnen opleggen voor de beoordeling en toelating van nieuwe recyclingtechnologieën, om het risico dat niet-geschikte technologieën jarenlang op de markt zijn, tot een minimum te beperken.
10. Het beleid inzake echte circulariteit, dat andere bedrijfsmodellen vereist (met name gericht op opties voor afvalpreventie en hergebruik), moet door wetgeving worden versterkt en bovenaan de EU-agenda blijven staan. Externe partijen, zoals de financiële sector, regeringen, consumenten of certificatiesystemen van derden, kunnen helpen om grote ondernemingen ertoe aan te zetten upstream oplossingen te bevorderen.
11. Naast recycling van plastic zijn er aanzienlijk meer inspanningen nodig om de problemen van de plasticvervuiling doeltreffend aan te pakken. De EU moet algemene en sectorale doelstellingen vaststellen voor een kleiner gebruik van hulpbronnen, overeenkomstig de beloften van het Akkoord van Parijs, en echte stimulansen creëren voor dematerialisatie en een beter gebruik van hulpbronnen.

Auteur:

Dorota Napierska, beleidsmedewerker gifvrije consumptie & verpakking, Zero Waste Europe

Revisors:

Lauriane Veillard, medewerker chemische recycling en plastic-tot-brandstoffen, Zero Waste Europe

Joan Marc Simon, uitvoerend directeur, Zero Waste Europe

Redacteur:

Theresa Bonnici, communicatiemedewerker, Zero Waste Europe

Aanvullende feedback werd verstrekt door Jane Muncke (Stichting Food Packaging Forum).

Zero Waste Europe, 2022

Zero Waste Europe is het Europese netwerk van gemeenschappen, lokale leiders, deskundigen en 'change agents' die werken aan de eliminatie van afval in onze samenleving. Wij pleiten voor duurzame systemen en het herontwerpen van onze relatie met hulpbronnen om een rechtvaardige overgang naar nul afval te versnellen ten faveure van de mensen en de planeet.

[De campagne Toxic-Free Food Packaging \[Gifvrije Voedselverpakking\]](#) is een samenwerking tussen Zero Waste Europe en andere NGO's met als doel een gifvrije omgeving te creëren waarin niemand zich zorgen hoeft te maken over de aanwezigheid van schadelijke chemische stoffen in de producten die in contact komen met ons voedsel.

Zero Waste Europe is dankbaar voor de financiële steun van de Europese Unie. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van dit materiaal ligt uitsluitend bij Zero Waste Europe. Het weerspiegelt niet noodzakelijkerwijs de mening van de hierboven vermelde financier. De financier kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik dat eventueel wordt gemaakt van de informatie die erin is verrat.